

Urbane technologieën: (mobiele) media en stedelijke cultuur - Michiel de Lange

Een onderscheidend kenmerk van mobiele mediatechnologieën ten opzichte van andere ICTs is dat hun gebruik gesitueerd is in fysieke en sociale contexten. We navigeren ons een weg door onbekend gebied dankzij TomTom en Google Maps. Met draadloos internet en 3G kunnen we werken in koffiebars en parken. Via 'augmented reality' krijgen we extra informatielagen die over de fysieke realiteit heen geprojecteerd worden. Duidelijk is dat de mobiele telefoon geen 'plaatsloos' communicatiemedium is. Tegelijkertijd is de definitie van 'context' problematisch. Scheidslijnen tussen domeinen zoals privé, werk, reizen, openbaar leven en vrije tijd vervagen. Wanneer we mobiel communiceren lopen situaties vaak door elkaar heen. Sommige auteurs stellen dat de mobiele telefoon een derde generatie van 'computing' vertegenwoordigt (na de mainframe en PC waarbij gebruik in veelal helder begrensde situaties plaatsvindt). Zij gebruiken vaak termen zoals 'pervasive computing', 'ubiquitous computing' en 'urban computing'.

Omgekeerd, vanuit het perspectief van de stad zien we dat interacties tussen stedelingen onderling en met hun omgeving steeds vaker bemiddeld worden door mobiele media. Denk aan het maken van afspraken via de mobiele telefoon, waarbij een exacte plaats en tijdstip minder belangrijk zijn geworden ("Ik ben een kwartiertje later"). Of denk aan toegang tot bepaalde stedelijke diensten en infrastructuren zoals openbaar vervoer en gebouwen met rfid-gebaseerde passen (bijvoorbeeld de OV-chipkaart). Of het vinden van producten, diensten en bekenden in de omgeving met behulp van location-based services (waar is het dichtstbijzijnde Italiaanse restaurant? Waar zitten mijn vrienden?). Maar denk ook aan nieuwe mogelijkheden van surveillance, zoals het alomtegenwoordige cameratoezicht en het in kaart brengen van mobiliteitspatronen van mensen aan de hand van hun mobiele telefoon. De stad is inmiddels een hybride mediastad geworden van zowel digitale als fysieke netwerken. Dit idee begint door te dringen in beleid rond de zogenaamde 'smart city'.

Deze ontwikkelingen roepen vragen op over de huidige en toekomstige technologisch bemiddelde (stedelijke) samenleving. Onderzoeksvorstellen kunnen zich richten op deze invloed van 'urbane technologieën'. Wordt de stad dankzij allerlei mobiele diensten een plek voor geoptimaliseerde consumptie waar niets meer aan het toeval wordt overgelaten? Wordt de stad een plek waar nieuwe technologieën zorgen voor meer controle en veiligheid? Bieden deze technologieën ook mogelijkheden voor hernieuwde ontmoetingen en openbaar leven? Hoe gaan stedelingen om met de diversiteit aan sociale rollen en identiteiten die onder invloed van mobiele technologieën steeds meer door elkaar heen lopen? Welke discoursen over mediatechnologieën en de stedelijke samenleving zijn te ontwaren?

Literatuur

Graham, Stephen, ed. 2004. *The Cybercities Reader, The Routledge urban reader series*. London; New York: Routledge (Introductie pp. 1-29).

Zie de cursushandleiding + presentatie ter introductie van het vak 'De Mediastad' voor meer achtergrondliteratuur over nieuwe media en de stad: <http://bit.ly/nqjolo>.

Zie website van The Mobile City voor meer achtergrondinformatie: www.themobilecity.nl.

Relevante niveau 300-cursussen: Filosofie van Media en Communicatie, Nieuwe Media in het Actuele Debat.